

СТАНОВИЩЕ ЛГБТК В УКРАЇНІ У ПЕРШОМУ ПІВРІЧЧІ 2026 РОКУ

З початку 2026 року в законодавстві, що стосується захисту прав ЛГБТК в Україні, не відбулося помітних змін. Велику занепокоєність та різку негативну реакцію з боку як ЛГБТК руху, так і громадянського суспільства в цілому викликав проєкт нового Цивільного кодексу, внесений на розгляд Верховної Ради групою народних депутатів на чолі з головою ВРУ Русланом Стефанчуком, який є його головним ініціатором та лобістом. Цей законопроект, попри заявлені цілі його ухвалення, суперечить сучасним європейським стандартам у багатьох сферах і, зокрема, погіршує поточне правове становище одностатевих сімейних партнерів. Під тиском Руслана Стефанчука, Верховна Рада ухвалила його у першому читанні, але після низки масових публічних протестів громадських активістів і зауважень з боку міжнародних організацій та іноземних партнерів України, його автори заявили, що готові внести до нього суттєві зміни та прибрати скандальні нововведення.

Протести проти проєкту Цивільного кодексу та вимоги легалізації реєстрованих цивільних партнерств для одностатевих пар стали головною темою масових публічних ЛГБТК заходів, які у 2026 році стали наймасовішими з моменту початку повномасштабного російського вторгнення. Український уряд та президент зробили кілька публічних заяв на підтримку рівних прав для ЛГБТК, але ухвалення потрібних законів гальмується у парламенті через позицію консервативних депутатів і неопублічне лобіювання з боку ультраконсервативних українських церков.

Чергове опитування громадської думки від Київського міжнародного інституту соціології, однак, виявило, що переважна більшість українського суспільства в цілому, зокрема й більшість вірян основних релігійних конфесій України, загалом підтримують правову рівність для ЛГБТК людей.

У 2026 році Національна поліція та місцева влада демонстрували більш послідовну позицію щодо забезпечення свободи мирних зібрань на захист прав ЛГБТК спільноти та ефективної охорони ЛГБТК заходів від їхніх агресивних супротивників із числа праворадикальних угруповань. Разом із тим під час весняної хвилі протестів проти ухвалення проєкту нового Цивільного кодексу у багатьох містах поліція вдалася до необґрунтованих обмежень свободи зібрань та вираження поглядів.

1. УЗАГАЛЬНЕНА СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ

ЗАКОНОДАВСТВО І СУДОЧИНСТВО

З початку 2026 року важливих змін в українському законодавстві, що стосується захисту прав ЛГБТК людей, не відбулося. Внесені раніше на розгляд парламенту законопроекти про цивільне партнерство 9103 та 12252, а також законопроект 13597 про зміни до антидискримінаційного та кримінального законодавства досі так і не були розглянуті.

Основною подією у сфері законотворчості, що стосується захисту прав ЛГБТК людей, стала реєстрація на початку 2026 року проєкту нового Цивільного кодексу (законопроект 14394), головним ініціатором якого є голова Верховної Ради України Руслан Стефанчук. Пізніше були зареєстровані альтернативні до нього законопроекти 14394-1 та 14394-2, які мало відрізняються від першого документу. Цей законопроект який мав замінити собою чинний Цивільний та Сімейний кодекси, а також низку інших законів України, викликав шквал критики та занепокоєння з боку української громадськості та іноземних партнерів нашої держави, а також серйозні зауваження з боку Міністерства юстиції, як такий, що суперечить заявленим у ньому цілям модернізації українського цивільного законодавства у відповідності до сучасних стандартів Європейського Союзу. Зокрема, він пропонував нове визначення поняття «член сім'ї», виключаючи з їх числа одностатевих партнерів, всупереч чинному Сімейному кодексу, який фактично визнає сімейні стосунки одностатевих пар.

Після цього, Руслан Стефанчук та інші ініціатори законопроекту 14394 зняли його з розгляду Верховної Ради, натомість внесли на її розгляд майже аналогічний законопроект 15150, який був терміново ухвалений у першому читанні. Цей законопроект зберігає всі основні недоліки попереднього, але, реагуючи на жорстку критику та масові протести громадськості, голова Верховної Ради пообіцяв розглянути та врахувати всі зауваження до нього — зокрема, зберегти визначення поняття «член сім'ї», наведене у чинному Сімейному кодексі. Оскільки до законопроекту 15150 було подано понад 20 тисяч пропозицій поправок, його голосування у другому читанні очікується не раніше, ніж восени 2026 року або навіть пізніше. Ухвалення законопроекту 15150 фактично анулює законопроект 12252 про цивільні партнерства, оскільки він вносить правки до чинного Сімейного кодексу, який, згідно із законопроектом 15150, має бути замінений новим Цивільним кодексом. Законопроект 9103 блокується на рівні Комітету з питань правової політики, який відмовляється його розглядати, що унеможлиблює його винесення на розгляд Верховної Ради в цілому.

У сфері судочинства важливим стало рішення Верховного Суду від 25 лютого 2026 року, яким гомофобній громадській організації Громадянський рух «Всі разом!» було відмовлено у перегляді рішень Деснянського районного суду міста Києва та Київського апеляційного суду про встановлення фактичних сімейних стосунків між одностатевими партнерами. Верховний Суд вирішив, що ці рішення ніяк не стосуються прав, свобод, інтересів та обов'язків ГО «Всі разом!», а чинне українське законодавство вповноважує суд констатувати факт спільного проживання двох осіб однією сім'єю, який породжує юридичні наслідки.

Водночас, важливо підкреслити, що ці судові рішення не означають визнання шлюбів або реєстрованих партнерств, укладених за кордоном, і надають партнерам вкрай обмежені права, передбачені чинним українським законодавством для осіб, як живуть спільно, мають взаємні права та обов'язки, але не перебувають у шлюбі між собою. Для встановлення факту спільного проживання сім'єю партнери вимушені доводити перед судом наявність між ними сімейних стосунків, і суд може відмовити їм у такому визнанні, що було продемонстроване рішенням Індустріального районного суду міста Харкова у березні 2026 року. Суд відмовив позивачам — одностатевим партнерам, один з яких є військовослужбовцем — у визнанні факту проживання їх однією сім'єю через недостатність доказів. Харківський апеляційний суд залишив у силі це рішення суду першої інстанції.

У січні 2026 року Харківський окружний адміністративний суд виніс рішення, яким зобов'язав один із ТЦК у місті Харкові виключити з військового обліку військовозобов'язаних особу, яка офіційно здійснила зміну статі з чоловічої на жіночу. ТЦК відмовлявся це зробити, посилаючись на те, що така підстава для виключення з військового обліку відсутня у чинному законодавстві, однак суд не погодився з цим твердженням, звернувши увагу на те, що у зв'язку з офіційною зміною статі позивачка тепер не належить до категорії осіб, які зобов'язані ставати на військовий облік.

ДЕРЖАВНІ ТА ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ, ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ, МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

На зустрічі Володимира Зеленського стосовно культурної ініціативи «Тисячovesна», керівник ГО «Українські ЛГБТ+ військові за рівні права», ветеран оборони «Азовсталі» Олександр Деменко, запитав його, чи потрібні зараз культурні продукти для підвищення толерантності та інклюзії щодо ЛГБТК людей в Україні. Президент України заявив, що «з суспільством потрібно про все говорити відкрито, і це абсолютно нормально. Ми всі з вами тут, ми захищаємо державу, ми однакові й маємо абсолютно рівні права — незважаючи на будь-які, не знаю, упередження людей із XV століття. Ми з вами — сучасні люди». На прохання поговорити з головою Верховної Ради Русланом Стефанчуком щодо гомофобних положень його проекту нового Цивільного кодексу, президент Зеленський зауважив, що дорослим політикам в Україні є чому повчитися у молодого покоління і що він підтримує ініціативи руху, який представляє Олександр Деменко.

Найбільш послідовну позицію щодо захисту прав ЛГБТК у 2026 році демонструвало Міністерство юстиції України. У своєму відгуку на проект нового Цивільного кодексу (законопроект 14394) воно прямо вказало його авторам на неприпустимість обмеження прав, які мають одностатеві сімейні

пари згідно із чинним законодавством і про потребу запровадження реєстрованого цивільного партнерства, доступного для одностатевих пар, відповідно до рішення ЄСПЛ у справі «Маймулахін і Марків проти України». Всі ці зауваження були перенесені й на законопроект 15150, що замінив собою раніше внесений законопроект 14394. Також питання захисту прав ЛГБТ були належним чином враховані у проєкті оновленої Національної стратегії у сфері прав людини до 2035 року, який Мін'юст виніс на публічне обговорення у березні 2026 року.

Представниця Директорату стратегічного планування та європейської інтеграції України Мін'юсту долучилася у статусі спостерігача до роботи експертної групи Єврокомісії з питань рівності ЛГБТІК+ на зустрічі, присвяченій презентації Стратегії забезпечення рівності ЛГБТІК+ на 2026–2030 роки, а також практикам та напрацюванням держав-членів ЄС у цій сфері.

Міністерство молоді та спорту України дало негативний висновок на положення проєкту Цивільного кодексу (законопроект 15150, стаття 1495), яке передбачає визнання недійсним шлюбу з людиною, яка змінила стать, та нагадало про необхідність у врахуванні прав людини та принципу заборони дискримінації при застосуванні у цивільному праві звичаїв.

Офіс віце-прем'єра з питань євроатлантичної інтеграції включив представників ЛГБТК організацій до тематичних підгруп щодо виконання Дорожньої карти з питань верховенства права у рамках підготовки до вступу України в Європейський Союз. Однак, виконання заходів із реформування українського законодавства, передбачених у цьому документі, гальмується на рівні Верховної Ради, керівництво якої постійно відкладає розгляд відповідних законопроектів і уникає участі в роботі згаданих тематичних підгруп.

У щорічній доповіді про стан дотримання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні у 2025 році, один із розділів якої присвячений захисту прав ЛГБТІК+ людей, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини вкотре порекомендував Верховній Раді ухвалити законопроекти з криміналізації злочинів ненависті за ознаками СОГІ та запровадження реєстрованого цивільного партнерства, доступного для одностатевих пар, а також внести потерпілих від кримінальних правопорушень, мотивованих нетерпимістю за ознаками сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності, до переліку осіб, які мають право на безоплатну вторинну правничу допомогу. Особливу увагу Уповноваженого привернули випадки дискримінаційного та образливого поводження з трансгендерними особами з боку українських прикордонників, тому він рекомендував Державній прикордонній службі України забезпечити проведення систематичного навчання особового складу щодо дотримання рівних прав і свобод і недискримінаційного ставлення до осіб, зокрема за ознаками сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності.

Офіс Ради Європи в Україні повідомив, що у лютому 2026 року 20 представників Міністерства оборони взяли участь у тренінгу з питань протидії дискримінації та сексуальним домаганням у збройних силах, де велика увага була зосереджена на захисті прав жінок та вразливих груп, зокрема, ЛГБТІ+ осіб.

Національний медіарегулятор — Національна Рада України з питань телебачення і радіомовлення — опублікувала рекомендації для медіа щодо запобігання мові ненависті та дискримінації, в яких велика увага надається питанням моніторингу та захисту від мови ворожнечі за ознаками сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності.

Послиня України в Республіці Ірландія разом з іншими українськими та іноземними дипломатами взяла участь у дублінському прайд-параді, де спілкувалася з прем'єр-міністром країни.

Символічну підтримку ЛГБТК спільноті продемонструвало Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України, розмістивши під час прайд-місяця (червень 2026) на своїй Фейсбук-сторінці запис на підтримку рівності, гідності та поваги до ЛГБТК людей.

Аналогічна заява була розміщена на офіційних веб-ресурсах Київської міської державної адміністрації. Організаторки КиївПрайду повідомили про конструктивну співпрацю з міською адміністрацією та поліцією щодо проведення та охорони прайд-заходів; також було помітно покращення співпраці з місцевою владою та поліцією щодо проведення ЛГБТК заходів в Одесі та

Львові. Народний депутат України Євген Петруняк повідомив, що направив на адресу мера Львова депутатське звернення, де пропонував йому заборонити проведення ЛьвівПрайду. Однак, він отримав відповідь «з посиланнями на Конституцію, Європейську конвенцію з прав людини, Закон про правовий режим воєнного стану й Кодекс адміністративного судочинства» про те, що Львівська міськрада лише «пропонувала організаторам альтернативні формати» проведення заходу, але не стала звертатися до суду по його заборону, коли ті відмовилися, а натомість звернулася до поліції з проханням забезпечити громадський порядок під час проведення акції. Як і у Києві, Національна поліція забезпечила надійну охорону прайд-заходів у Львові від їх агресивних опонентів.

Водночас, місцева влада та поліція намагалися перешкодити проведенню публічної акції на захист прав ЛГБТК (мітингу протесту проти проєкту нового Цивільного кодексу) у травні 2026 року в Луцьку, організованій ГО «Інсайт». Відділ звернень міської ради усно відмовився приймати заяву про проведення акції, співробітниця СБУ відмовляла організаторок від її проведення у призначений день через збіг із днем народження місцевого митрополита ПЦУ, а представники поліції вимагали скасувати захід через неможливість гарантувати його безпеку. Завдяки наполегливості організаторок, акція все ж таки відбулася у запланований час, а поліція забезпечила її охорону від можливих нападів. Однак, по закінченні демонстрації офіцер поліції склав протокол на її організаторку за порушення порядку проведення мітингів і зборів, посилаючись на рішення Ради оборони Волинської області від 27.08.2024 року. Суд закрити провадження у справі про адміністративне правопорушення через те, що згадане у поліцейському протоколі рішення Ради оборони втратило чинність на момент його складення, однак не надав оцінку діям правоохоронців і місцевої влади, які намагалися безпідставно обмежити конституційне право громадян на мирні збори.

Відомий своєю послідовно гомо- та трансфобною позицією мер Івано-Франківська Руслан Марцінків останнім часом демонструє певне пом'якшення риторики на адресу ЛБТК. В інтерв'ю для видання «РБК-Україна» він погодився з журналістом у тому, що «лідерам суспільної думки, якраз у період великої війни, варто було би утримуватися від коментування окремих тем, щодо яких немає консенсусу в суспільстві, наприклад, прав ЛГБТ-спільноти», поскарживсь, однак, що журналісти його постійно про це запитують. «Я ще раз підкреслюю: я за сімейні цінності. Я не проти якоїсь групи людей. Але я вважаю, що сьогодні така ідеологія шкодить українській державі, нашій нації», — сформулював він своє поточне ставлення до руху за права ЛГБТК людей.

ПОЛІТИКА, МАС-МЕДІА ТА СУСПІЛЬСТВО

Дебати навколо проєкту нового Цивільного кодексу продемонстрували, що питання захисту прав людини та європейської інтеграції України стають для українського суспільства та політики все більш важливими, наскільки це можливо в умовах триваючої війни. Вочевидь, така різка та активна негативна реакція громадянського суспільства на реакційні, архаїчні та дискримінаційні норми цього законопроєкту виявилася несподіваною для його авторів і примусила їх до обіцянок переглянути його ключові нововведення — зокрема, ті, що стосуються обмеження прав ЛГБТК. Судячи з реакції народних депутатів на суспільний протест, вони у більшості, підтримавши законопроєкт 15150 у першому читанні, не усвідомлювали його конкретний зміст, а просто піддалися на умовляння його головного автора, голови Верховної Ради Руслана Стефанчука.

Судячи із заяв і розповідей депутатів Верховної Ради, серед більшості парламентарів немає ні підтримки ініціатив на захист прав ЛГБТК людей, ні активного опору таким законодавчим пропозиціям, хоча загалом вони вважають українське суспільство досить консервативним і тому намагаються взагалі уникнути обговорення такої тематики. Фактично, активну позицію щодо захисту прав ЛГБТК людей займає тільки народна депутатка Інна Совсун, хоча її, у принципі, підтримує досить нечисленна група колег з фракцій партій «Голос» і «Слуга народу». Водночас, нечисленною є і група активних супротивників рівності для ЛГБТК, яка склалася навколо народних депутатів Ігоря Фріса та Євгена Петруняка. Більшість депутатів погоджуються із тим, що ці питання потрібно буде вирішити в рамках вступу України до ЄС, але воліють відкласти це насамкінець цього процесу. Таку думку поділяє і Руслан Стефанчук, який не бажає легалізувати цивільне партнерство, доступне для одностатевих пар, у рамках свого проєкту Цивільного кодексу, вважаючи, що така ідея не отримає

підтримки парламентської більшості — водночас, він не заперечує проти розгляду окремого законопроекту з цього питання.

Помітні українські консервативні політики, за винятком народних депутатів Ігоря Фріса та Євгена Петруняка, а також голови Дніпропетровської обласної ради Миколи Лукашука, утримувалися у 2026 році від коментарів на ЛГБТК тематику. Євген Петруняк, як вже було згадано, надіслав депутатське звернення до міського голови Львова Андрія Садового та начальника Львівської обласної військової адміністрації Максима Козицького щодо заборони публічного масового заходу в рамках ЛьвівПрайду 2026, який, однак, благополучно відбувся під надійною охороною поліції. Як і Ігор Фріс, він регулярно висловлюється вкрай негативно і непримиренно стосовно ЛГБТК спільноти на своїх сторінках у соціальних мережах. Микола Лукашук, як і в минулому році, знову поширював дезінформацію про те, що «ЄС вимагає від України легалізації одностатевих шлюбів» і знову протестував проти цієї вигаданої умови для вступу України до ЄС.

Поліцейська охорона залишається обов'язковою умовою для проведення публічних ЛГБТК акцій, оскільки супротивники ЛГБТК руху з числа ультраправих угруповань не полишають погроз і спроб зірвати їх силою. Основний контингент агресивних опонентів ЛГБТК руху складається з підлітків, які, як правило, одягнені в чорне і ховають свої обличчя під масками або балаклавами та діють під керівництвом старших товаришів. Саме так виглядала більшість учасників Маршу Традиції — антизаходу до київського Маршу Рівності 2026. Поруч із ними виступала менш численна група мирних опонентів ЛГБТК руху з числа т.зв. про-сімейних активістів під лідерством керівника провідного гомофобного руху «Всі разом!» Руслана Кухарчука. У 2026 році разом узяті ці дві складові гомофобної антиакції явно поступалися кількості учасників Маршу Рівності, який став найчисельнішим з початку повномасштабного російського вторгнення.

Тактика залякування ЛГБТК руху та його союзників також проявляється у розміщенні погроз на їхню адресу у соціальних мережах і обклеюванні листівками гомофобного змісту їхніх офісів — таке у 2026 році було відмічено, зокрема, в Івано-Франківську (офіс представництва ГО «Інсайт») і київській книгарні «Сенс».

Частина бізнесів і державних установ, які в минулі роки демонстрували свою солідарність з ЛГБТК рухом під час прайд-місяця, у 2026 році не стали цього робити, однак, натомість до цієї акції приєдналися нові учасники. Їхню загальну кількість оцінити важко, але вона виражається тризначними числами. З помітних компаній у 2026 році до акції солідарності з ЛГБТК спільнотою долучилася BlaBlaCar — найбільша у світі онлайн-платформа для пошуку автомобільних попутників, що працює в Україні з 2014 року. Несподіваною стала підтримка прайд-місяця в Україні з боку Пласт Канада — українського скаутського руху в цій країні, який в самій Україні є дуже консервативною організацією.

Увагу як прихильників, так і супротивників ЛГБТК руху привернув вчинок дівчини на ім'я Юліана Казнодій, яка демонстративно витерла ноги о веселковий прапор на антиакції до Маршу Рівності у Києві, та реакція на нього з боку її роботодавця — як виявилось, з нею співпрацював як із приватним підприємцем, спеціалісткою з манікюру, салон краси GxBar Kyiv. Дізнавшись про її вчинок, керівництво закладу публікувало коментар, де було заявлено, що такі дії суперечать етичним принципам компанії, тому вона припиняє співпрацю з Юліаною Казнодій. У свою чергу, дівчина написала у Threads, що має інше бачення інституту сім'ї, але не мала наміру нікого принижувати, та перепросила за свій вчинок, проте згодом видалила цей запис. Суспільна реакція на ці події розділилася: дехто однозначно підтримував дівчину, дехто — реакцію її роботодавця. Неясним також залишилося питання законності дій керівництва GxBar — з'явилися юристи, які готові захищати її права у суді, якщо вона вирішить подати позов проти компанії. Наскільки відомо, однак, Юліана Казнодій цього робити не стала.

Стосовно ЛГБТК тематики, традиційні українські мас-медіа та інтернет-ресурси у 2026 році приділяли багато уваги темам протестів проти проекту нового Цивільного кодексу, легалізації реєстрованих цивільних партнерств і підготовки та проведення прайд-заходів. Загалом, освітлення цієї тематики, на нашу думку, можна охарактеризувати як задовільне, однак помітно, що часто журналісти просто переказують чийсь заяви та твердження без будь-яких коментарів, не

намагаючись їх перевірити на фактичну достовірність. Наприклад, переказуючи твердження Руслана Стефанчука та інших авторів проекту Цивільного кодексу про те, що він нібито ніяк не змінює правове становище одностатевих партнерів, вони не зауважували, що це не відповідає дійсності, хоча ця інформація була легкодоступна завдяки масовим протестам проти цього проекту.

Експертки Інституту масової інформації (медійна громадська організація) проаналізував, як ЛГБТК тематика висвітлюється у популярних українських Телеграм-каналах, які останнім часом стали важливим джерелом інформації для широкої інтернет-аудиторії. Вони дійшли висновку, що «Права ЛГБТК+ майже відсутні в порядку денному найбільших українських телеграм-каналів. Коли ця тема все ж з'являється, то здебільшого як привід для скандалу, сенсації чи маніпуляції, а не як питання прав людини. Марш рівності більшість каналів подала як протистояння двох сторін, майже не пояснюючи вимог його учасників». Також було помічено поширення російської гомофобної пропаганди без будь-яких коментарів щодо її достовірності.

Нові важливі дані про ставлення українського суспільства до ЛБТК питань були отримані у соціологічному дослідженні, проведеному у травні-червні 2026 року Київським міжнародним інститутом соціології (KMIC) на замовлення ГО «Точка опори». У ньому були підтверджені загальні висновки попередніх подібних опитувань, які останні роки проводили соціологи KMIC на замовлення Центру «Наш світ» і Національно-демократичного інституту, щодо впевненої тенденції поліпшення ставлення українців до ЛГБТК людей та захисту їхніх прав. Зокрема, у 2026 році близько трьох чвертей (74%) опитаних підтримали (повністю або скоріше) заборону дискримінації проти ЛГБТК, більше половини (54%) — легалізацію реєстрованого цивільного партнерства для одностатевих пар, та 46% — право одностатевих пар на всиновлення дітей.

Найбільш цікавим виявся аналіз отриманих відповідей з урахуванням релігійних переконань респондентів. Попри вкрай вороже негативне ставлення керівництва провідних українських церков до ЛГБТК людей, пересічні віруючі продемонстрували значно більш толерантні погляди. Заборону дискримінації проти ЛГБТК людей підтримало 81% християн, які не відносять себе до будь-якої церкви, 78% вірян ПЦУ, 72% вірян УПЦ (МП), 71% греко-католиків і 44% протестантів. Легалізацію реєстрованих партнерств для одностатевих пар підтримало 63% позаконфесійних християн, 56% православних ПЦУ, 44% православних УПЦ, 46% греко-католиків і лише 25% протестантів. Навіть право на всиновлення для одностатевих пар підтримали 54% позаконфесійних християн, 47% православних ПЦУ, 41% православних УПЦ і 37% греко-католиків, але лише 17% протестантів. Можна констатувати, що віряни найбільших конфесій України (православні та, меншою мірою, греко-католики) у своєму ставленні до визнання і захисту прав ЛГБТК людей демонструють погляди, характерні для українського суспільства в цілому. Лише протестанти — що в українських реаліях означає т.зв. євангельських християн (баптистів, адвентистів, п'ятидесятників) — демонструють значно більш консервативне та недружнє ставлення. Однак, треба зауважити, що вони складають лише близько 2% від українського суспільства в цілому та серед респондентів цього опитування.

ЦЕРКВИ ТА РЕЛІГІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Всі останні роки з боку провідних українських церков спостерігається тенденція до утримування від публічних висловлювань на ЛГБТК тематику при збереженні ультраконсервативних поглядів і непублічного лобіювання проти ухвалення владою будь-яких кроків на захист прав ЛГБТК людей. У першій половині 2026 року вперше не було задокументовано жодних заяв стосовно ЛГБТК питань від Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій (ВРЦіРО), яка об'єднує найбільші та впливові релігійні об'єднання України, або окремих релігійних структур, що входять до її складу.

Треба зауважити, що Українська православна церква (Московського патріархату), яка, ймовірно, досі залишається найбільшою церквою України, зараз переживає глибоку внутрішню кризу і повністю втратила підтримку з боку державної влади та самоусунулася від участі у діяльності ВРЦіРО. Її офіційні представники — зокрема, митрополит Антоній (Паканич) — засуджують українську владу за рішення про вступ України до ЄС, а своїх колишніх колег по ВРЦіРО — за підтримку цього курсу і пасивну позицію щодо політико-правових стандартів Євросоюзу на захист прав ЛГБТК людей. Однак, відмова УПЦ від розриву канонічного зв'язку з материнською Російською

православною церквою, яка активно підтримує війну проти України, призвела до того, що вона повністю втратила вплив на українське суспільство і владу.

Новий керівник маргінальної крихітної Української православної церкви (Київський патріархат) патріарх Никодим опублікував 22 червня заяву із різким засудження проведення Маршу Рівності у Києві. Він очолив залишки цієї церкви після смерті патріарха Філарета, але, на відміну від попередника, не має жодного авторитету та впливу в українському суспільстві та релігійному середовищі.

Головним відкритим і активним ворогом українського ЛГБТК руху залишається релігійний активіст (п'ятидесятник) і журналіст Руслан Кухарчук, який очолює створений ним ультраконсервативний рух «Всі разом!», основною метою якого є опір лібералізації та модернізації українського суспільства в цілому та, зокрема, боротьба проти захисту прав ЛГБТК людей. Він не користується авторитетом серед релігійних асоціацій, що входять до складу ВРЦіРО, і не співпрацює з ними, але бере участь у роботі альтернативних протестантських об'єднань (зокрема, Української міжцерковної ради), де активно просуває гомо / трансфобний порядок денний — однак, на відміну від ВРЦіРО, вони представляють нечисленні групи та не мають впливу на суспільство і державну владу.

Щ стосується діяльності ВРЦіРО, то вона значно посилила свою міжнародну активність і у червні 2026 року провела низку візитів до різних країн і зустрічей з представниками релігійних, урядових та міжнародних організацій. Зокрема, під час візиту до Брюсселя делегація ВРЦіРО зустрілася з Європейською комісаркою з питань розширення ЄС Мартою Кос. На цій зустрічі представники провідних українських церков і релігійних об'єднань «наголосили, що український народ на двох майданах обрав європейський шлях розвитку країни та зазначили, що українські церкви і релігійні організації, як невід'ємна частина громадянського суспільства, підтримують процес вступу України до Європейського Союзу й зацікавлені у співпраці з міжнародними партнерами, які підтримують цю справу».

Це напевне не означає, що керівництво релігійних асоціацій, представлених у ВРЦіРО, переглянуло своє непримиренно вороже ставлення до ЛГБТК людей, однак старання уникання обговорення цієї тематики та відсутність реакції на звинувачення з боку ультраконсервативних сил у лібералізації цього ставлення демонструють певні зміни у політиці провідних українських церков з ЛГБТК питань. Створюється враження, що вони намагаються не конфліктувати з курсом України на якнайшвидший вступ до ЄС і зрозуміли невідворотність певних політико-правових кроків на захист прав ЛГБТК у ході цього процесу. Цьому сприяють також їхні контакти з представниками закордонних церков і релігійних організацій, в перебігу яких вони незмінно отримують підтримку та допомогу від ліберальних церков і відверто недружнє ставлення з боку ультраконсервативних, які схильні до проросійської позиції.

ЛГБТК спільнота

У першій половині 2026 року діяльність ЛГБТК руху стала помітнішою для українського суспільства завдяки масовим публічним протестам проти проєкту нового Цивільного кодексу та іншим акціям у таких містах як Одеса, Київ, Харків, Львів, Луцьк, Дніпро, Вінниця, Ужгород тощо. Найбільш чисельними та помітними стали прайд-марш в Одесі 17 травня, що став першим з початку повномасштабного російського вторгнення, та Марш Рівності у Києві 21 червня, що став найбільшим за останні роки (близько 5 тисяч учасниць/ків). Їхніми головними темами так само стали протести проти проєкту нового ЦК, а також вимоги ухвалення законодавства про злочини ненависті та реєстроване цивільне партнерство.

Ця тематика так само була провідною в адвокаційній діяльності українського ЛГБТК руху під час співпраці з державними органами, міжнародними організаціями та іноземними партнерами нашої держави, особливо в рамках процесу підготовки України до вступу в ЄС. Адвокаційні зусилля ЛГБТК руху примусили авторів проєкту нового Цивільного кодексу звернути увагу на його відверто дискримінаційні положення стосовно одностатевих сімейних партнерів, і на зустрічі з членами ініціативної групи його головний ініціатор, голова Верховної Ради Руслан Стефанчук, пообіцяв взяти

до уваги їхні пропозиції та до другого читання прибрати зі свого проекту статті, які погіршують правовий захист одностатевих партнерів порівняно з чинним законодавством.

Все більш помітною стає діяльність ЛГБТК руху на заході України, у таких містах, як Львів, Луцьк, Івано-Франківськ, де раніше він натикався на терор з боку ультраправих угруповань та відверто недружнє ставлення місцевої влади та поліції. Спроби заблокувати проведення будь-яких ЛГБТК заходів та залякування активістів з боку їх агресивних опонентів тривають, але тепер поліція сумлінніше виконує свої обов'язки з їхньої охорони, а місцева влада почала ставитися до ЛГБТК руху толерантніше. Велику увагу привернув до себе ЛьвівПрайд 2026, що відбувся 7 червня у самому центрі міста, поблизу Оперного театру — це було своєрідною перевіркою готовності місцевої влади та поліції забезпечити свободу мирних зібрань для ЛГБТК спільноти у найбільшому місті Західної України, відомому, головному осередку ультраконсервативної Української греко-католицької церкви та радикальних націоналістичних рухів. Успішне проведення заходу під надійним поліцейським захистом, попри загрози та вимоги його скасування з боку ворогів ЛГБТК спільноти продемонструвало позитивні зміни суспільно-політичного ставлення до ЛГБТК і в цьому регіоні.

З інших адвокаційних акцій ЛГБТК руху варто згадати судовий процес у Харкові з визнання фактичних сімейних стосунків між одностатевими партнерами, один з яких є чинним військовослужбовцем. Попри його невдале завершення (суд визнав надані докази проживання позивачів однієї сім'єю недостатніми), він привернув увагу преси та громадськості до проблеми визнання та захисту прав одностатевих сімейних партнерів, які разом з усім народом захищають Україну від російської агресії, але позбавлені елементарних прав і можливостей, доступних для різностатевих пар.

Одним із найважливіших аспектів роботи ЛГБТК організацій залишається матеріальна та психологічна підтримка постраждалих від війни — на жаль, фінансування гуманітарної складової та ЛГБТК руху в цілому в останні роки помітно скорочується. ЛГБТК організації, втім, підтримують роботу кількох тимчасових шелтерів і постійно займаються збором коштів на потреби українського війська.

На початку червня у Києві відбувся триденний Транс Форум 2026, де активісти та союзники транс*спільноти обговорили наявні проблеми та шляхи їх вирішення. Активісти трансгендерної спільноти звернули увагу на нечіткість критеріїв, які використовуються лікарями при встановленні діагнозу «Транссексуалізм», що потрібно для початку офіційної процедури гендерного переходу. За їх твердженнями, це ускладнює процедуру та створює корупційні ризики, оскільки встановлення такого діагнозу залежить від суб'єктивної оцінки лікаря. Так само, актуальною є проблема того, що офіційна зміна статі ніяк не врегульована у питаннях постановки чи зняття з військового обліку, інколи для цього трансгендерним особам доводиться звертатися до суду, про що розповідається у першому розділі цього звіту. Трансгендерні люди, які все ж таки служать в українській армії, теж стикаються з дискримінацією та правовими обмеженнями — через те, що діагноз «Транссексуалізм» відноситься до психічних розладів, офіційно вони не можуть обіймати звання та посади командирської ланки та позбавлені доступу до державної таємниці.

2. НАСИЛЬСТВО, ДИСКРИМІНАЦІЯ ТА ІНШІ ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛГБТК¹

З січня по червень 2026 року моніторинговою мережею Центру «Наш світ» було задокументовано 26 випадків дій на ґрунті гомофобії / трансфобії, дискримінації та інших порушень прав за ознаками СОГІ в Україні. Розподіл задокументованих кейсів по регіонах був наступним (див. Таблицю 1):

¹ У цьому розділі кількість задокументованих порушень прав ЛГБТК може перевищувати кількість кейсів, тому що на деякі випадки припадає відразу кілька порушень.

Таблиця 1

Регіон	Кількість
Київ	7
Івано-Франківськ	3
Львів та область	3
Житомир	2
Одеса та область	2
АР Крим	1
Закарпатська область	1
Кіровоградська область	1
Луцьк	1
Рівне	1
Тернопільська область	1
Харківська область	1
Хмельницький	1
Черкаси	1
Загалом	26

Сфера взаємодії з приватними особами або групами

Найбільша кількість випадків (11) стосується дій на ґрунті гомофобії та трансфобії з боку приватних осіб або груп. Відповідно до класифікації ОБСЄ, 6 із них можна охарактеризувати як *злочини на ґрунті ненависті*, 5 — як *інциденти на ґрунті ненависті*, в одному з цих інцидентів також було зафіксовано прояви мови ворожнечі.

Були відзначені такі види порушень (див. Таблицю 2):

Таблиця 2

Види порушень	Кількість
образи, погрози, приниження людської гідності	7
фізичне насильство різних ступенів тяжкості	5
напади на ЛГБТК центри / заходи або активістів(ок)	4
втручання в особисте життя	2
незаконне збирання, розголошення або погроза розголошення конфіденційної інформації	2
умисне знищення або пошкодження майна	2
вимагання та шантаж	1
гомофобія / трансфобія в сім'ї	1
гомофобні написи / заклики (мова ворожнечі)	1
перешкоджання мирній акції	1

В одному кейсі могло бути зафіксовано кілька видів порушень, тому сума показників у таблиці перевищує загальну кількість кейсів.

Як і в минулому році, залишається значним рівень фізичного насильства різних ступенів тяжкості, а також нападів на ЛГБТК центри / заходи або активісток(ів) та перешкоджань мирним акціям з боку ультраправих угруповань.

Кейс 2445

«21 лютого, близько сьомої вечора на мою 18-річну доньку накинута зграя неадекватних молодиків 17-20 років, більшість з яких була у балаклавах. Близько 15 чоловік на вулиці біля нашого будинку побили мою дитину через те, що вона була неформально одягнена і кричали на неї образливі гомофобні висловлювання: "підарка, кінчена лесбійка, горі в аду". Дитина у лікарні зі струсом головного мозку. Заява написана, але жодних дій з боку поліції не здійснено», — так описала події та відсутність реакції з боку поліції матір потерпілої із Житомира.

Кейс 2463

17 травня близько 18:30 біля ТЦ «Дитячий світ» у Хмельницькому невідомі чоловіки провокували та напали на учасників мирного протесту проти прийняття нового Цивільного кодексу: ображали їх у зв'язку із сексуальною орієнтацією («підар»), виривали плакати, намагалися фізично витягнути деяких протестувальників із групи. На місці була присутня поліція, але вона не втручалася.

Кейс 2466

Після того, як власниця столичного салону краси «GxBar» розірвала ділові стосунки зі своєю співробітницею через гомофобну позицію останньої (топтала райдужний прапор під час контрпайдівської акції 21 червня 2026 року), на адресу закладу у соцмережах почали масово надходити гомофобні образи і погрози з боку невідомих (підготовка спостерігалася у праворадикальному телеграм-пабліку «Катарсіс»).

26 червня на скляному фасаді салону з'явилися гомофобні наліпки, які раніше були помічені на інших локаціях (зокрема кейс з нападом на книгарню «Сенс» у жовтні 2025), а згодом до закладу зайшов молодий чоловік та розлив всередині невідому речовину, від якої персоналу салону стало зле і вони були змушені залишити приміщення. 28 червня перед закладом на тротуарі невідомі зробили гомофобний напис фарбою.

Сфера взаємодії з правоохоронними органами

У 16 кейсах була відзначена взаємодія потерпілих із правоохоронними органами (виклик поліції, подання заяв про правопорушення, проведення слідчих дій тощо). У 10 з них були задокументовані випадки порушень прав ЛГБТК людей з боку правоохоронців (див. Таблицю 3). Водночас, за аналогічний період минулого року порушення було зафіксовано лише у 3 із 10 випадків взаємодії з правоохоронцями. Таким чином, частка взаємодій, під час яких було зафіксовано порушення, зросла вдвічі.

Таблиця 3

Порушені права (якими діями)	Кількість
рівність і недискримінація (упереджене ставлення у зв'язку з сексуальною орієнтацією або гендерною ідентичністю, образи, погрози, приниження людської гідності, прийняття протиправних рішень / актів)	7
свобода мирних зібрань (охорона мирних зібрань, перешкоджання мирній акції)	6
свобода вираження поглядів (цензурування висловлювань і символіки на мирному зібранні)	4
ефективні засоби правового захисту (неналежне виконання функцій із захисту прав, відмова у захисті прав)	4
свобода та особиста недоторканність (образи, приниження людської гідності, погрози, перевищення влади та службових повноважень, фізичне насильство різних ступенів тяжкості)	2
повага до приватного життя (втручання в особисте життя)	1

Більшість випадків стосувалися порушень прав на свободу мирних зібрань (6) та свободу вираження поглядів на цих зібраннях (4). Всі ці мирні протести, які відбулися з квітня по червень у багатьох містах країни, були присвячені протидії ухваленню парламентом дискримінаційного законопроекту нового Цивільного кодексу України. Географію порушень з боку поліції склали Київ, Черкаси, Львів, Хмельницький та Луцьк. Частина цих порушень стосувалася неправомірних вимог щодо змісту плакатів та символіки на ЛГБТК тематику. У Луцьку на організаторку акції було складено адмінпротокол за нібито порушення порядку проведення зборів/мітингів, який було успішно оскаржено у суді.

Вагомою частиною (4) порушень з боку поліції залишається незадовільне реагування на повідомлення про гомофобні / трансфобні злочини.

Кейс 2453

У квітні цього року гей, якому зловмисники погрожували розповсюдженням персональної інформації у разі несплати їм декількох тисяч гривень, звернувся із заявою до Львівського районного управління поліції № 1. У відкритті провадження йому було відмовлено – нібито «занадто дрібна справа».

Кейс 2461

10 травня у Івано-Франківську було скоєно напад на ЛГБТК-активістку Олену Шевченко та її колежанку одразу після мирної акції, в якій вони брали участь. У поліції спочатку їх «промаринували» дві години, поки не вирішили, що можна приймати заяву. Прийняття заяви теж відбувалося доволі дивно. Потерпіла так це описує: *«по черзі до нас заходило 4 різних поліцейських, яким треба було розповісти деталі нападу, кожного разу спочатку. Вони вислуховували та виходили, потім заходила нова людина і питала знову те саме. Поліцейська, яка почала писати протокол намагалась запевнити, що організованого нападу ніби не було, це були випадкові особи, відбулась просто штовханина, що можливо наші плакати їх спровокували, називала плакати з*

акції «сміттям». Цей психологічний тиск продовжувався 4 години з відмовою надати копію свідчень, сфотографувати пояснення і надати номер реєстрації. Ситуація змінилась лише після суспільного розголосу».

Порушення у ЗСУ (військові правопорушення)

За перше півріччя 2026 року було задокументовано 5 випадків порушень прав за ознаками СОГІ у лавах Збройних сил України (див. таблицю 4).

Таблиця 4

Тип протиправних дій	Кількість
упереджене ставлення (дискримінація)	5
втручання в особисте життя	4
фізичне насильство різних ступенів тяжкості	3
незаконна відмова у прийнятті на службу	2
образи, погрози, приниження людської гідності	2
бездіяльність командування	1
незаконне збирання, розголошення або погроза розголошення конфіденційної інформації	1
перевищення влади та службових повноважень	1
ухвалення протиправних рішень / актів	1
харасмент	1

Лише один із п'яти кейсів виявився публічним – про нього повідомила ГО «Українські ЛГБТ+ військові за рівні права» і стосується він фізичного насильства, приниження та доведення до самогубства, зокрема через сексуальну орієнтацію, мобілізованого в одній із військових частин.

В інших кейсах потерпілі через страх піддатися вторинній дискримінації не дозволили оприлюднювати деталі інцидентів. Два із них стосуються застосування фізичного насильства працівниками ТЦК в Закарпатській та Одеській областях, а два – відмови у призначенні на посади військовослужбовцю, відкритому гею.

Сфера зайнятості

У цій сфері зафіксовано один випадок (Житомир, лютий 2026) примушування працівника держпідприємства до звільнення за власним бажанням, а також погроз розголошенням конфіденційної інформації після того, як керівнику стало відомо про його сексуальну орієнтацію.

Порушення з боку інших державних органів

Було задокументовано два таких порушення які стосуються права трансгендерних осіб на зміну документів після закінчення медичної стадії транс-переходу. В одному із випадків відмова у зміні документів була отримана 34-річною транс-жінкою, яка має тимчасовий прихисток в Іспанії, від Консульського відділу Посольства України в Іспанії у Мадриді (кейс 2454). У другому випадку 22-річна трансгендерна особа після зворотного транс-переходу отримала відмову у повторній зміні документів в Солом'янському відділі ДРАЦС м. Києва (кейс 2464).

Порушення з боку окупаційної влади на тимчасово окупованих територіях

В окупованому Криму, у Сімферополі, було зафіксовано один випадок притягнення чоловіка окупаційною владою до адміністративної відповідальності за так звану «пропаганду нетрадиційних сексуальних відносин» відповідно до статті 6.21 Кодексу Російської Федерації про адміністративні

правопорушення. На нього було накладено штраф у розмірі 100 тисяч російських рублів. Оскільки з травня 2026 року в Росії обмежено доступ до текстів судових рішень, отримати докладнішу інформацію про цю справу неможливо. Водночас у доступних матеріалах щодо цієї та інших подібних справ оприлюднено повні імена осіб, яких притягнули до відповідальності. Розкриття таких персональних даних становить втручання у приватне життя та створює ризик подальшого переслідування цих осіб.

©Правозахисний ЛГБТ Центр «Наш світ», 2026

E-mail: nashsvit@gay.org.ua

Вебсайт: <https://gay.org.ua/>

Facebook: <https://www.facebook.com/nashsvitcenter>

Instagram: <https://www.instagram.com/nashsvitcenter>

Укладачі: Андрій Кравчук, Олександр Зінченков, Олег Лященко

Керівник проектів Центру «Наш світ»: Андрій Маймулахін

При використанні матеріалів звіту обов'язковим є посилання на Центр "Наш світ". Цей звіт (українською та англійською мовами) розміщено на вебсайті Центру "Наш світ".

Цей звіт було підготовлено за фінансової підтримки LSVD і Hirschfeld-Eddy Foundation. Зміст цього матеріалу є виключною відповідальністю автора. Погляди, висловлені в цьому матеріалі, жодним чином не можуть бути розглянуті як офіційна думка LSVD або Hirschfeld-Eddy Foundation.